

Sportbeleid en -regelgeving

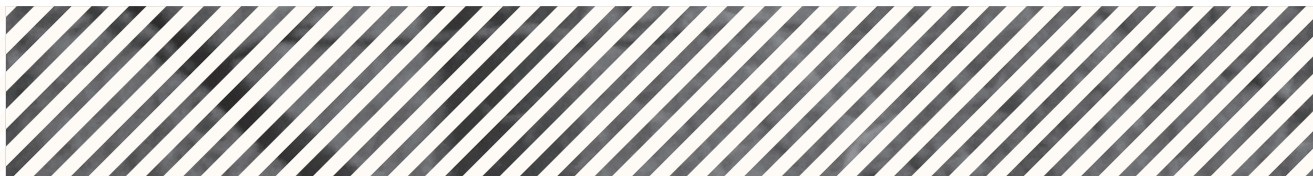
➔ Hoofdstuk 2

Hugo van der Poel

Nationaal en lokaal

Beleidsmatig gaat de aandacht vandaag de dag vooral uit naar de 'kracht van sport', vanuit het idee dat als duidelijk aangetoond kan worden dat sport positieve effecten resorteert, het makkelijker wordt overheidsbestedingen aan sport te verantwoorden. De hogeronderwijsinstellingen in Amsterdam hebben in het voorjaar van 2013 een reeks lezingen en aansluitend onderwijs georganiseerd rond dit thema. De vijf centrale lezingen over de sociaaleconomische, maatschappelijke, gezondheidsbevorderende, vernieuwende (innovatieve) en inspirerende kracht van de topsport zijn gebundeld in Vervoorn et al. (2013). De publicatie bevat een handzaam overzicht van wat er bekend is van de positieve effecten van sport.

In het kader van het volgen van ontwikkelingen in het nationale beleid zijn in het najaar van 2013 de eerste voortgangsrapportages verschenen van het programma 'Sport en Bewegen in de Buurt' (De Jong et al., 2013; zie hoofdstuk 4) en 'Veilig Sport Klimaat' (Van Kalmthout et al., 2013; zie hoofdstuk 5). Deze rapportages moeten jaarlijks gaan verschijnen. Het rapport over matchfixing waarom de Tweede Kamer had gevraagd, wordt eveneens besproken in hoofdstuk 5.

Op het gebied van sport is de grootste beleidsmatige inzet te vinden op lokaal niveau. In de SCP-uitgave *Maten voor gemeenten 2013* is een hoofdstuk opgenomen over sport en groen, waarin die inzet wordt gekwantificeerd voor de jaren 2006-2011. Zo is daar te lezen dat gemeenten in 2006 1,17 miljard uitgaven aan sportvoorzieningen, en in 2011 1,24 miljard, terwijl de baten in die periode daalden van 0,36 miljard naar 0,32 miljard. In die periode steeg de nettobijdrage van gemeenten aan de exploitatie van zwembaden met 50 miljoen, en aan de overige accommodaties met 70 miljoen. Voor de aankomende jaren mag verwacht worden dat die ontwikkeling zich niet doorzet (zie hoofdstuk 11, over gemeentelijke bezuinigingen). Overigens lijkt die gemeentelijke inspanning wel wat te hebben opgeleverd: het rapportcijfer van de burger voor de sportvoorzieningen steeg in diezelfde periode van 7,0 naar 7,6. Dit spoort met het feit dat in de Eurobarometer 2013 Nederland het hoogst scoort op tevredenheid over sportvoorzieningen (zie ook hoofdstuk 3). En ook in lokale onderzoeken en monitoren zie we dit terug. In de Utrecht Monitor 2013 (Tromp et al., 2013) is de tevredenheid over sportvoorzieningen in de wijk gestegen van 51 procent in 2009 naar 65 procent in 2012, en de tevredenheid met stedelijke sportvoorzieningen van 69 tot 75 procent. In het *Leefstijlonderzoek Delft 2013* (Bakker et al., 2013) beoordeelt ruim de helft van de Delftenaren het aanbod aan beweegactiviteiten als (zeer) goed. Bij meer dan de helft van de Delftenaren sluimert ten minste een verlangen om meer te gaan bewegen. Deze cijfers geven aan dat er nog steeds potentie is om de sport- en beweegdeelname verder te laten stijgen, en dat het daartoe nuttig blijft de kracht van sport, in het bijzonder voor wat zijn gezondheidseffecten betreft, onder de aandacht te blijven brengen.

Een interessante ontwikkeling op nationaal niveau is dat er sprake lijkt te zijn van enige toenadering tussen de sectoren sport en cultuur. Beide sectoren werken al wat langer samen bij de inzet van buurtsportcoaches, maar de belangstelling lijkt zich te verbreden. Op dit moment wordt vanuit de cultuursector wat meer naar de sportsector gekeken dan andersom, maar hoe dan ook is duidelijk dat er parallelle belangen zijn en vaak ook concrete samenwerkingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld in multifunctionele accommodaties en in de ondersteuning van vrijwilligers. In 2014 is er een advies over actieve cultuurparticipatie uitgekomen van de Raad voor Cultuur, waarbij de leidende vraag was hoe overheden hun verantwoordelijkheid voor de culturele, maatschappelijke en economische waarden (lees: effecten) van cultuurparticipatie duurzaam kunnen invullen, in het licht van de huidige financiële en inhoudelijke ontwikkelingen (Raad voor Cultuur, 2014). Bij dit advies heeft de Raad voor Cultuur ook gekeken naar praktijken binnen de sportsector. Daartoe is een korte voorstudie verricht (Van der Poel & Pulles, 2013). In het licht van de bezuinigingen die gemeenten doorvoeren in hun sportbeleid, of voornemens zijn door te

gaan voeren, zou het interessant zijn om een soortgelijke vraag voor de sportsector op te pakken. En anders wel de vraag wat de betekenis van de Raad voor Cultuur is voor de ontwikkeling van het cultuurbeleid in Nederland, en of zo'n constructie wellicht ook voor het sportbeleid zinvol zou kunnen zijn.

Internationaal

Van Eekeren, Ter Horst en Fictorie (2013) hebben zich gebogen over de vraag welke sociale effecten sport heeft of kan hebben in het kader van ontwikkelingssamenwerking. Op basis van een uitgebreide literatuurstudie concluderen de auteurs dat de literatuur vrij duidelijk laat zien dat fysieke activiteit gepaard gaat met gezondheidseffecten, maar dat in sociaal opzicht een directe relatie niet aan te tonen is. Sport heeft potentie om een bijdrage te leveren aan sociale ontwikkeling, maar eenduidig bewijs is er niet. Wel zijn er aanwijzingen dat sport een belangrijke vindplaats is voor doelgroepen en een aantrekkelijke context voor vormende ervaringen. Vervolgens hangt het er dan wel erg van af hoe die vindplaats en context worden gebruikt, of de gewenste effecten daadwerkelijk optreden.

Het Verdrag van Lissabon uit 2009 verschaft de Europese Unie een ondersteunende rol op het terrein van het sportbeleid. Vanuit het streven prudent met de schaarse middelen om te gaan hecht de Europese Unie aan *evidence-based* beleid. Voor de ontwikkeling van dergelijk beleid zijn dataverzameling en monitoring van ontwikkelingen in de sport cruciaal. In mei 2013 is een haalbaarheidsstudie uitgekomen naar de mogelijkheden om op Europees niveau data te verzamelen, ontwikkelingen in de sport te monitoren, trends te analyseren en sportonderzoek te faciliteren (Breedveld e.a., 2013). De conclusie is dat er op nationaal niveau meestal wel goede statistieken zijn, maar dat deze vaak lastig of niet te gebruiken zijn voor vergelijkingen. Er is weinig uitwisseling tussen lidstaten, terwijl aan de andere kant wel wordt onderschreven dat dit afbreuk doet aan de waarde van de nationale statistieken. De studie komt met aanbevelingen hoe de kennisinfrastructuur in EU-verband gefaseerd te verbeteren, op drie hoofdonderwerpen: gezondheid, economie en maatschappij.

In Vlaanderen is in de reeks Management en Bestuur in de Sport een zevende deel uitgekomen, getiteld *De krijtlijnen van het speelveld. Organisatie en planning van sport en sportbeleid in Vlaanderen* (Scheerder & Vos, 2014). In het eerste deel van het boek wordt het speelveld verkend: vraag, aanbod en organisatie van de sport. Het tweede deel beschrijft veertig jaar autonoom Vlaams sportbeleid en gaat tot slot in op de beleidsvorming: processen, instrumenten en kwesties van uitvoering. Opvallend is dat er zowel in Nederland als in Vlaanderen ongeveer 24.000 sportverenigingen zijn, terwijl er in Nederland drie keer zo veel mensen wonen en er drie keer zo veel verenigingsleden zijn. De verenigingen in Vlaanderen moeten dus

gemiddeld drie keer zo klein zijn als in Nederland. Die vergelijking roept de nodige vragen op. Voor een goed begrip van de Vlaamse (en de Nederlandse) situatie zou het goed zijn als er ruimte kwam om de vergelijking Nederland-Vlaanderen nader uit te diepen.

Blik vooruit

Het komende jaar wordt onder andere een overzicht verwacht van de inhoud van de lokale coalitieakkoorden die in het voorjaar van 2014 zijn gesloten. Verwacht wordt dat hier het nodige over gemeentelijke bezuinigingen op sport in te vinden is. Het Mulier Instituut werkt aan een voorstudie over de financiële aspecten van de sport, meer in het bijzonder de betaalbaarheid van de sport, die onder druk kan komen te staan door die bezuinigingen. Ook ontwikkelingen in de btw-sfeer, de toepassing van de Wet markt en overheid en de liberalisering van de gokmarkt zijn beleidsmatige kwesties met potentieel grote gevolgen voor de sport, waarnaar het komende jaar veel aandacht zal uitgaan. In het verlengde van de aanbevelingen van de Taskforce Belemmeringen Sport en Bewegen in de Buurt wordt momenteel een onderzoek uitgevoerd naar de succes- en faalfactoren voor de integratie van sport in de ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed (multifunctionele accommodaties; zie ook hoofdstuk 10). De uitkomsten van dit onderzoek worden eind 2014 verwacht.

Publicaties

- Bakker, S., Werff, H. van der & Hoekman, R. (2013). *Leefstijlonderzoek Delft 2013. Sporten en bewegen in de gemeente Delft*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Breedveld, K., Gratton, C., Hoekman, R., Scheerder, J., Stege, J., Stubbe, J. & Vos, S. (2013). *Study on a possible future sport monitoring function in the EU. Final report*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Cevaal, A., Terpstra, N. & Breedveld, K. (2013). *Evaluatie Maatschappelijk Convenant Kernsporten*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Eekeren, F. van, Horst, K. ter & Fictorie, D. (2013). *Sport for Development: The potential value and next steps. Review of policy, programs and academic research 1998-2013*. 's-Hertogenbosch/Utrecht: NSA International/Royal Netherlands Football Association/Right To Play Netherlands/Utrecht University.
- Hoekman, R. & Tiessen-Raaphorst, A. (2014). *Sport en GR2014. Burgers over lokale sportstandpunten en sportbeleid*. Utrecht/Den Haag: Mulier Instituut/Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).
- Hover, P. & Bol, P. van der (2014). *Sportimago's gemeenten. Steun voor investe-*

ringen in sportevenementen & sportimago's. Factsheet. Utrecht: Mulier Instituut.

- Kerk, G. van de (2014). *Gemeentelijke Duurzaamheidsindex - GDI-2014.* Den Haag: Sustainable Society Foundation.
- Permentier, M., Kullberg, J. & Noije, L. van (2013). *Werk aan de wijk. Een quasi-experimentele evaluatie van het krachtwijkenbeleid.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).
- Poel, H. van der & Pulles, I. (2013). *De sportinfrastructuur in Nederland. Gezien in vogelvlucht.* Utrecht: Mulier Instituut.
- Pommer, E., Ooms, I. & Jansen, S. (2013). *Maten voor gemeenten 2013. Prestaties en uitgaven van de lokale overheid in de periode 2006-2011.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).
- Raad voor Cultuur (2014). *Mee-doen is de kunst. Advies over actieve cultuurparticipatie.* Den Haag: Raad voor Cultuur.
- Scheerder, J. & Vos, S. (2014). *De krijtlijnen van het speelveld. Organisatie en planning van sport en sportbeleid in Vlaanderen (tweede druk).* Gent: Academia Press.
- Scheerder, J., Vos, S., Vandermeersch, H. & Poppel, M. van (2014). *Sportdiensten in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse sportdienst panel 1.0 (VSDP1.0).* Leuven: KU Leuven (Onderzoeksgroep Sport- en Bewegingsbeleid, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen).
- Vervoorn, C., Baart de la Faille-Deutekom, M. & Dekkers, V. (red.) (2013). *De kracht van sport.* Amsterdam: Pallas Publications.

Masterscriptie

- Kraauw, A. de (2013). *Het BeweegABC. Een onderzoek naar het functioneren van het monitoringsinstrument voor het bijsturen van sport- en beweegbeleid binnen gemeenten.* Eindhoven: Fontys Sporthogeschool, Master of Sports.